

แนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตรเขต 1

Guidelines for participatory management of small schools

in the digital age, under the jurisdiction of the Phichit

Primary Educational Service Area Office 1

สิรินุช ใจเอื้อ

Sirinoot Jaiaua

พงษ์เอก สุขใส

Phongek Suksi

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Faculty of Education, Naresuan University

E-mail: sirinootj67@nu.ac.th

Received: 5 May 2026; Revised: 4 June 2026; Accepted: 21 June 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตรเขต 1 และเพื่อเสนอแนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตรเขต 1 การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัล โดยใช้แบบสอบถามกับประชากรที่เป็นครู จำนวน 210 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหาร โดยใช้แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า ระดับการปฏิบัติในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตรเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.32$) และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลและแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตรเขต 1 พบว่าโรงเรียน ควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเห็นวางแผน และตัดสินใจ โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและดำเนินงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพพร้อมทั้งส่งเสริมการบูรณาการความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และภาคีเครือข่าย เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้เรียนและชุมชนรวมถึงการติดตามและ

ประเมินผลแบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง โปร่งใส และคุ้มค่า เพื่อนำผลไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาให้เกิดความยั่งยืน

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม, ยุคดิจิทัล, โรงเรียนขนาดเล็ก

Abstract

This research article aims to 1) study participatory school management in the digital age of small schools under the Phichit Primary Educational Service Area Office 1, and 2) propose guidelines for participatory school management in the digital age of small schools under the Phichit Primary Educational Service Area Office 1. The research is divided into two stages. The research consisted of two steps: Step 1 involved studying the level of practice in participatory school management in small schools in the digital age, using a questionnaire administered to a population of 210 teachers. The instrument used was a 5-level Likert scale. Data was analyzed using mean and standard deviation. Step 2 involved studying management approaches through interviews with three experts, and the data was analyzed using content analysis.

The research findings revealed that The overall level of practice in participatory management of small schools in the digital age, under the Phichit Primary Educational Service Area Office 1, was high ($\bar{x} = 4.32$). When considered by aspect, the aspect with the highest average score was participation in planning, followed by participation in brainstorming, participation in implementation, and participation in monitoring and evaluation

The results of a study on developing participatory management approaches in small schools in the digital age under the Phichit Primary Educational Service Area Office 1 found that schools should provide opportunities for all sectors to participate in brainstorming, planning, and decision-making, using digital technology as a tool for effective communication and collaboration, while also promoting integrated cooperation between schools. Community and partner networks are involved in developing schools to align with the context and needs of learners and the community, including continuous, transparent, and cost-effective participatory monitoring and evaluation. The results are then used to improve and develop educational management for sustainability.

Keywords: Participatory management, the digital age, small schools

บทนำ

ในกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างก้าวกระโดด ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะด้านการศึกษาที่ต้องเผชิญกับความท้าทายในการพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีทักษะแห่งอนาคต สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยกำหนดให้การปฏิรูปการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลเป็นกลไกหลักในการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการสร้างความเท่าเทียมในสังคม (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) การบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคปัจจุบันจึงมิใช่เพียงการดำเนินงานตามระเบียบแบบแผนเดิม แต่ต้องเป็นการบริหารที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในโลกยุคใหม่

ท่ามกลางการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัล กลุ่มสถานศึกษาที่เปราะบางและเผชิญกับวิกฤตการณ์อย่างต่อเนื่องคือ "โรงเรียนขนาดเล็ก" จากข้อมูลของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566) พบว่าสถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 120 คน มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเนื่องจากการลดลงของประชากรวัยเรียน โรงเรียนเหล่านี้มักประสบปัญหาเชิงโครงสร้างที่เรื้อรัง ทั้งด้านงบประมาณที่ได้รับจัดสรรตามรายหัวประชากรซึ่งไม่สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายจริงในการดำเนินงาน ภาวะครูไม่ครบชั้นเรียน และการขาดแคลนบุคลากรสายสนับสนุน ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องแบกรับภาระงานเกินขีดความสามารถ และข้อจำกัดด้านทรัพยากรเหล่านี้ยังเป็นอุปสรรคสำคัญในการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลและสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย ทำให้เกิดช่องว่างคุณภาพการศึกษาระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกลกับโรงเรียนขนาดใหญ่ในเขตเมือง

เมื่อพิจารณาบริบทของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ซึ่งมีภารกิจดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดพิจิตร พบว่ามีโรงเรียนขนาดเล็กกระจายตัวอยู่เป็นจำนวนมาก ตามรายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเขตพื้นที่ฯ ระบุว่าสภาพปัญหาที่พบในปัจจุบันคือ ความคล่องตัวในการบริหารจัดการของโรงเรียนขนาดเล็กยังอยู่ในระดับที่จำกัด การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการยังไม่ทั่วถึงและครอบคลุมทุกพันธกิจ ประกอบกับความคาดหวังของชุมชนและผู้ปกครองต่อคุณภาพการจัดการศึกษาที่มีความต้องการเห็นความเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1, 2566) หากสถานศึกษาไม่สามารถปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับยุคสมัยได้ อาจส่งผลต่อความเชื่อมั่นของชุมชนและการดำรงอยู่ของสถานศึกษาในอนาคต

แนวทางที่ได้รับยอมรับว่าสอดคล้องกับการบริหารในยุคใหม่คือ "การบริหารแบบมีส่วนร่วม" (Participatory Management) โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีเข้ามาช่วยทลายกำแพงด้านระยะเวลาและสถานที่ ดังที่ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2562) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลว่าผู้บริหารยุคใหม่ต้องมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และเน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Networking) โดยใช้เทคโนโลยีเป็นแพลตฟอร์มในการดึงเอาภาคีเครือข่าย ทั้งคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการจัดการทรัพยากร การมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัลจะช่วยให้โรงเรียนขนาดเล็กสามารถ "ระดมทรัพยากร" และ "แบ่งปันความรับผิดชอบ" ซึ่งเป็นการชดเชยข้อจำกัดด้านงบประมาณและอัตราค่าจ้างครูได้อย่างยั่งยืน

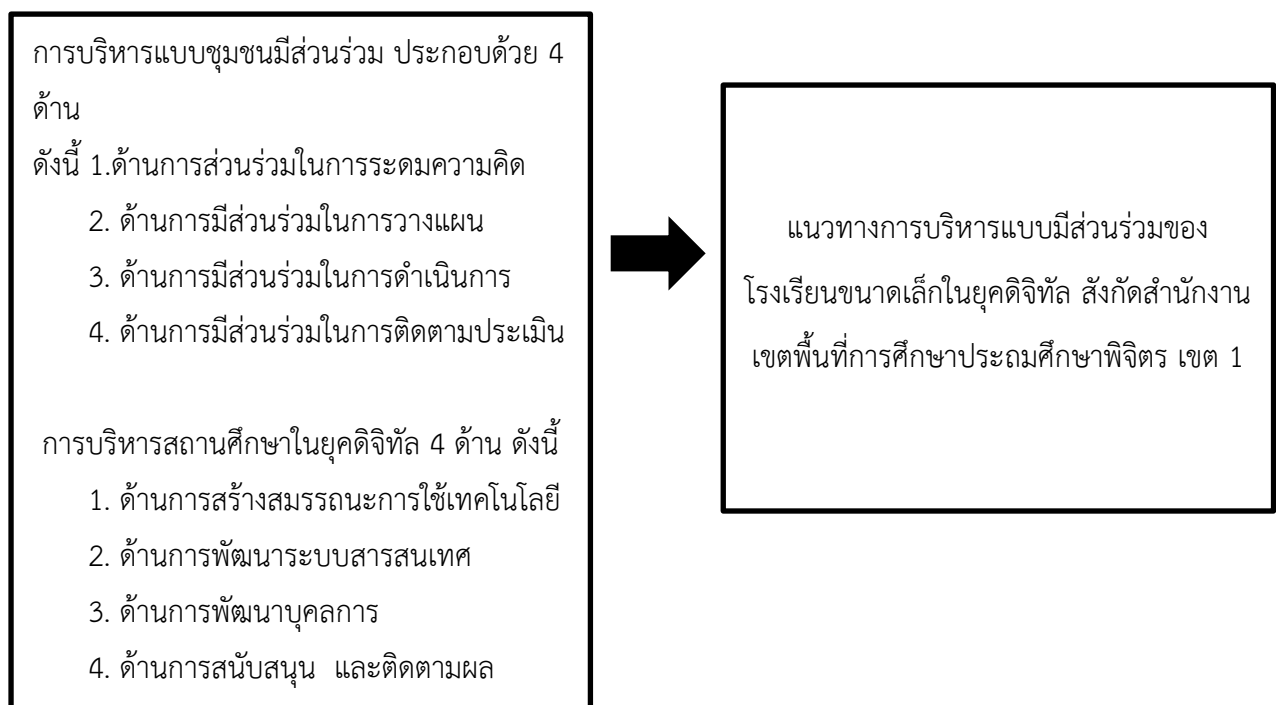
ด้วยเหตุผลและความจำเป็นที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและพัฒนา "แนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1" เพื่อค้นหารูปแบบและวิธีการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ โดย

มุ่งหวังว่าผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนโรงเรียนขนาดเล็กให้สามารถบริหารงานได้อย่างเข้มแข็ง มีความโปร่งใส และสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ภายใต้ความร่วมมือของทุกภาคส่วนในยุคดิจิทัลสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1
2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน โดยมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ปีการศึกษา 2568 มีจำนวน 442 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 210 คน กำหนดขนาด ของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงในสธิพร เขาวนชัย, 2561) โดยใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามสัดส่วน ประชากรแต่ละอำเภอ จำนวน 6 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอวังทรายพูน อำเภอโพธิ์ประทับช้าง อำเภอสามง่าม อำเภอสามโก้ และอำเภอวังทรายพูน จากนั้นขั้นตอน การเก็บข้อมูลจากผู้ที่อยู่ในกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย จากครู ภายในแต่ละอำเภอ โดยไม่ระบุโรงเรียนหรือบุคคลที่ต้องตอบ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามศึกษาการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบเติมคำตอบและแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 4 ด้าน รวมทั้งสิ้น 24 ข้อ ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการระดมความคิด จำนวน 6 ข้อ, ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน จำนวน 6 ข้อ, ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จำนวน 6 ข้อ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล จำนวน 6 ข้อ โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากนั้นนำหนังสือดังกล่าวพร้อมแบบสอบถามเสนอผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและได้จัดส่งแบบสอบถามในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์โดยกำหนดให้ผู้ตอบตอบคำถามครบทุกข้อเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ครบถ้วน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือการวิจัยแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ทั้ง ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา การปฏิบัติการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัล รายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการระดมความคิด อยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการระดมความคิด ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรมีโอกาสร่วมแลกเปลี่ยนแนวคิดและวิสัยทัศน์ในการพัฒนาโรงเรียน อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือโรงเรียนมีการประชุมหรือเวทีระดมความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก โรงเรียนรับฟังความคิดเห็นของชุมชนหรือผู้ปกครองในการกำหนดแนวทางพัฒนาอยู่ในระดับมาก โรงเรียนใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นช่องทางสำหรับการระดมความเห็นจากบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก โรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และสุดท้ายคือ โรงเรียนมีการสื่อสารวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโรงเรียนอย่างชัดเจนแก่ผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการวางแผนการใช้ทรัพยากร เวลา และ งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ โรงเรียนกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในแผนงานอย่างชัดเจน อยู่ในระดับมาก บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน โรงเรียนใช้โปรแกรมดิจิทัลในการจัดทำและสื่อสารวางแผนร่วมกัน ผู้ปกครองหรือชุมชน มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และสุดท้ายคือ โรงเรียนมีการร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการก่อนจัดทำแผน

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมตามแผนงานของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือการทำงานของโรงเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเกิดประโยชน์ร่วมกัน อยู่ในระดับมาก โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ อยู่ในระดับมาก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันแก้ไขปัญหาระหว่างการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก บุคลากรใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการประสานงานและดำเนินกิจกรรมตามแผนงาน และสุดท้ายคือ โรงเรียนมีการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือทรัพยากรชุมชนในการจัดกิจกรรม

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด บุคลากรมีส่วนร่วมในการติดตามการดำเนินงานของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก โรงเรียนมีการรายงานผลการดำเนินงานอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ อยู่ในระดับมาก โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองหรือชุมชนร่วมประเมินผลกิจกรรม อยู่ในระดับมาก โรงเรียนมีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก โรงเรียนใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน และสุดท้าย คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และสะท้อนผลการดำเนินงานของโรงเรียน อยู่ในระดับมา

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่า

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการระดมความคิด พบว่า ผู้บริหารส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา โดยเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางที่หลากหลาย ทั้งการประชุมและสื่อดิจิทัล พร้อมทั้งนำความคิดเห็นมาวิเคราะห์ปัญหาและใช้ในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วมและทั่วถึง

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน พบว่า ผู้บริหารควรมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร และภาคีเครือข่ายในการร่วมวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดวิสัยทัศน์ และจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็นเอกภาพเพื่อสร้างพันธสัญญาและขับเคลื่อนการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จร่วมกันอย่างยั่งยืน

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการลงมือทำ พบว่า มุ่งพัฒนาโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน โดยบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสื่อสารและบริหารจัดการ ควบคู่กับการใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาผู้เรียนทั้งนี้ ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและการระดมทรัพยากรจากศิษย์เก่า ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

2.4 ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า ควรดำเนินการในลักษณะมีส่วนร่วม โดยจัดตั้งคณะทำงานจากทุกภาคส่วน เปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เรียนร่วมกำหนดตัวชี้วัด สะท้อนผล และให้ข้อเสนอแนะอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ ควรนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนพัฒนาโรงเรียน โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษากำกับเชิงนโยบาย และคำนึงถึงความคุ้มค่าในการใช้งบประมาณ รวมถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนและชุมชนอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัลโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นแนวทางที่ช่วยแก้ไขข้อจำกัดของโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ ทรัพยากร และการสื่อสาร โดยเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการบริหารอย่างเป็นระบบ ผ่านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสนับสนุนการดำเนินงาน การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ เช่น การใช้สื่อออนไลน์ในการประชุม วางแผน และสื่อสารข้อมูลร่วมกัน

การใช้ระบบฐานข้อมูลและแบบฟอร์มออนไลน์ในการติดตามและประเมินผล รวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนผ่านช่องทางดิจิทัลเพื่อสร้างความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน นอกจากนี้เทคโนโลยียังช่วยลดข้อจำกัดด้านเวลา ระยะทาง และงบประมาณ ทำให้การประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องมากยิ่งขึ้นขณะเดียวกัน การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัล ยังช่วยให้การบริหารและการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนในยุคดิจิทัล

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ระดับการปฏิบัติในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กแบบมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1 ทั้ง 4 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็กโดยอาศัยความร่วมมือของโรงเรียน บ้านหรือชุมชนและวัดเพื่อร่วมมือกันบริหารโรงเรียนให้พัฒนาในก้าวทันยุคดิจิทัลและยกระดับคุณภาพการศึกษาในสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง (แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1) โดยมีการวางแผนการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วม นั้น เริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการระดมความคิด การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการและการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ซึ่งการดำเนินงานในโรงเรียนนั้น การมีส่วนร่วมในการดำเนินการถือเป็นหัวใจสำคัญหลักของโรงเรียนเพื่อให้งานขับเคลื่อนไป จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการดำเนินการทุกอย่างให้สำเร็จลุล่วงตามแผนที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชูดาพร นพแก้ว (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสทวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พบว่า ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการวางแผนอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังตรงกับและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสนีย์ นุราช (2566) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับดีทุกด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการไว้วางใจกัน รองลงมาคือ ด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน ด้านความยึดมั่นผูกพัน และด้านการวางแผน ตั้งเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ร่วมกัน

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1 ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน พบว่า มีแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ดังนี้

2.1 ด้านการระดมความคิด พบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็กในยุคดิจิทัล ด้านการระดมความคิดว่าผู้บริหารส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา โดยเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางที่หลากหลาย ทั้งการประชุมและสื่อดิจิทัล พร้อมทั้งนำความคิดเห็นมาวิเคราะห์ปัญหาและใช้ในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วมและทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัชชัฐธิธินภูมิ (2566) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการระดมความคิด ให้ได้ร่วมแรงร่วมใจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันกับชุมชนและผู้ปกครอง อยู่ในระดับมาก ช่วยให้งานมีประสิทธิภาพ

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน พบว่า ผู้บริหารควรมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร และภาคีเครือข่ายในการร่วมวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดวิสัยทัศน์ และจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็นเอกภาพ เพื่อสร้างพันธสัญญาและขับเคลื่อนการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จร่วมกันอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันทิมา ตีกะพี (2566) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ การไว้วางใจกัน การมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ การกำหนดเป้าหมายและวางแผนรวมถึงวัตถุประสงค์ และควมมีอิสระในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับแนวคิด ปุณยวีร์ รวีเลิศศิริกุล (2565) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กับการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ การตั้งเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ร่วมกัน ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน การไว้วางใจกัน และความยึดมั่น ผูกพัน 2) การทำงานเป็นทีมของครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การจัดกระบวนการ การจัดบริบท การจัดรูปแบบงาน และการจัดองค์ประกอบ 3) การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาการทำงานเป็นทีมของครู โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ด้านการดำเนินการ พบว่า โรงเรียนควรมุ่งพัฒนาโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน โดยบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสื่อสารและบริหารจัดการ ควบคู่กับการใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาผู้เรียนทั้งนี้ ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและการระดมทรัพยากร

จากศิษย์เก่า ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณษัตริ์ ฐิตินภูมิ (2566) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีพบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน ผู้บริหารสถานศึกษาควร ให้ครูได้ มีส่วนร่วมในการกำหนดการใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานต่าง ๆ ให้ครูเห็นความสำคัญ ของการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์และความคุ้มค่ามากที่สุด (2) การมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ครูได้ มีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายและกำหนดทิศทางในการดำเนินงาน ต่าง ๆ จนเกิดความเข้าใจและนำไปปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน (3) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ครูได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจประเมินผลการตรวจสอบการดำเนินงาน ต่าง ๆ และสิ่งจำเป็นต่าง ๆ ขององค์กร (4) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ผู้บริหารสถานศึกษาควร ให้ได้ร่วมแรงร่วมใจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันกับชุมชนและผู้ปกครอง (5) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2.4 ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า ควรดำเนินการในลักษณะมีส่วนร่วม โดยจัดตั้งคณะทำงานจากทุกภาคส่วน เปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เรียนร่วมกำหนดตัวชี้วัดสะท้อนผล และให้ข้อเสนอแนะอย่างเป็นระบบทั้งนี้ควรนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนพัฒนาโรงเรียนโดยมีคณะกรรมการสถานศึกษากำกับเชิงนโยบาย และคำนึงถึงความคุ้มค่าในการใช้งบประมาณ รวมถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนและชุมชนอย่างยั่งยืนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ และสอดคล้องกับแนวคิด นันทิชา ไกรสินธุ์ (2568) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี พบว่า ของผลการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีจำแนกตามเพศและระดับการศึกษาพบว่าโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกประสบการณ์ในการทำงานพบว่า โดยรวม ด้าน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการไม่แตกต่างกันส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี มีความเห็น เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 15 ปี สอดคล้องกับ หนึ่งฤทัย เพ็งบุญ (2563) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพรเขต 2 พบว่า 1) สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การร่วมตัดสินใจ รองลงมาคือการร่วมรับ ผลร่วมปฏิบัติการ ร่วมคิดและวางแผน และร่วมตรวจสอบและประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทในการสะท้อนผลการดำเนินงาน ร่วมเสนอแนวทางปรับปรุง และพัฒนาการบริหารจัดการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชนอย่างต่อเนื่อง

1.2 ควรนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งบริบทและภูมิปัญญาของชุมชน เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา และการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กในบริบทที่แตกต่างกัน เช่น พื้นที่ชนบทและพื้นที่กึ่งเมือง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารแบบมีส่วนร่วม และนำผลที่ได้ไปพัฒนาแนวทางการบริหารให้เหมาะสมกับแต่ละบริบท

2.2 ควรศึกษาความต้องการจำเป็นและสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะและศักยภาพด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลและการบริหารสถานศึกษาในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กันทิมา ตีเกะพี. (2566). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. *วารสารลีลนธรปริทรรศน์*, 24(2), 45-58.
- ณัชศ ฐิตินภูมิ. (2566). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 15(1), 120-134.
- นันธิชา ไกรสินธุ์, ภารดี อนันต์นาวิ, และพรพิมล ประวัติรุ่งเรือง. (2568). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี. *วารสารเสียงธรรมจากมหายาน*, 11(2), 229-245.
- บุญยวีร์ รุ่งเลิศศิริกุล. (2565). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2. *วารสารการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร*, 13(1), 88-102.
- หนึ่งฤทัย เพ็งบุญ. (2563). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชุมพร เขต 2. [ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาเอกที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

- วิสนีย์ นุราช. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2. *วารสารครุศาสตร์สาร*, 17(2), 75-91.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 1. (2566). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. ปิจิตร: กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2566*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.